

STORM PÅ STORTINGET: – Frp-Sandbergs unnskyld holder ikke

SAMFUNN side 6-7

TORS DAG 24. NOVEMBER 2011

Dagsavisen

ÅRGANG 126 UKE 47 NR. 273 LØSSALG kr 20,-

DAGENS MENING:
Når meglere og EU-byråkrater har sagt sitt, er det ikke mye plass til politikk.
IVAR A. IVERSEN side 3

NY ROMAN FRA
LINN ULLMANN:
«Får leseren til
å snappe etter
pusten»

KULTUR
side 28-29

COLDPLAY:
Stort band
i kompakt
format

4

KULTUR
side 30

LANDSLAGET:
Er han den
nye «Myggen»?

SPORT
side 36-37

Magnus Wolff Eikrem

EKSPERT KALLER DET «APARTHEID»

Her deles elevene inn i brune og hvite klasser

På Bjerke videregående har skoleledelsen valgt å samle de etnisk norske elevene for å hindre at de bytter skole.

– Sjokkerende. Reneste apartheid: Segregering og ikke integrering i norsk skole, sier professor Henning Jakhelln.

SAMFUNN side 10-11-12

Elevene ved Bjerke er lite fornøyd med å bli inndelt etter bakgrunn: Ilyas Sahal, Shinder Singh, Ernest Kastrati og Omar Ali Shah (alle 17 år).

FOTO: HILDE UNOSEN

Hotell Three Corners Palmyra ★★★

VINTERTILBUD PÅ SOLREISER! Egypt Tunisia Tyrkia

ALL INCLUSIVE

THREE CORNERS PALMYRA DDD+

Stort og innbydende basseng!

SHARM EL SHEIKH

Des/jan. fra **2.885,-**

HOTELL M/FROKOST

SALEM DDD

Beliggende på stranden!

SOUSSE

Feb. fra **2.890,-**

HOTELL M/FROKOST

KLEOPATRA DDD

Nær Kleopatrastranden!

ALANYA

Feb. fra **2.690,-**

PRISENE GJELDER DIREKTEFLY FRA OSLO GARDEMOEN

detur.no

815 22 815

detur
der solen skinner!

7 028190 002034

Trykker på smerte

Linn Ullmanns nye roman risikerer å gjøre forfatterkolleger landet rundt mosegrønne av misunnelse.

ROMAN
Linn Ullmann
«Det dyrebare»
Oktober

Augustpris til svensk debutant

Tomas Bannerhed har fått årets Augustpris for sin debutroman, «Korparna». Ifølge juryen er det en typisk svensk roman om far og sønn, arv og miljø, fugler og frihetslengsel. Bannerhed har jobbet med boka i ti år, og gitt den ut på lille Weyler forlag, som første skjønnlitterære utgivelse der. Augustprisen er på 100.000 svenske kroner, og er Sveriges viktigste litterære pris. Jessica Schiefauer vant barne- og ungdomsprisen for «Pojkarna», Elisabeth Åsbrink fikk sakprosaprisen for «Och i Wienerwald står träden kvar».

TV-Buzz på kino

Etter seks dager på kino har den fire timer lange TV-serien «Buzz Aldrin – hvor ble det av deg i alt mylderet» (bildet) hatt 441 besøkende på Gimle, Vika og Ringen. Ifølge programdirektør Christin Berg ved Oslo Kino har serien, som fikk svært god mottakelse av kritikerne hatt, mellom 25 og 30 besøkende hver dag. Tallene viser også at besøket øker fra dag til dag, hvilket tyder på at serien «snakker seg opp», ifølge Oslo kino. Serien vises på Vika og Ringen fram til mandag 28. november, samme dato som dramaserien har premiere på NRK1.

Danskene kopierer togsuksess

Inspirert av suksessen med «Bergensbanen – minutt for minutt» skal nå også danske togstrekkninger bli god TV. Politiken melder at DR skal fylle sendeflaten i jula med lange togturer i Danmark. Hele ti programmer skal det bli, med første sending 23. desember. Produsent Torsten Egesten forteller at den norske suksessen har vært inspirasjonskilde. Bergensbanen ble også vist på dansk DR 2 under navnet «Fra Bergen til Oslo – på orkesterplads». – De som lagde «Bergensbanen» filmet med større kamera enn oss, til gjengjeld filmet de litt skjært. Det var viktig for meg at vi skulle filme helt rett på skinnene, forteller Egesten. Som også innrømmer at han sovnet da han så det norske programmet. – Det er fantastisk felle-i-søvn-TV, sier han. (ANB-NTB)

Linn Ullmanns femte roman, «Det dyrebare», er en historie som virkelig lever. Skjønt, den begynner med en tragedie: tre smågutter skal grave opp en skatt, men finner i stedet hår- og beinrestene fra nitten år gamle Mille, som forsvant spurlost to år tidligere. Samme kveld som Mille forsvinner, skal Jenny Brodal feires. 75 år: en feiring hun har motsatt seg fra dag én. Datteren Siri Dreyer-Brodal vil det annerledes. Det er ingen vei utenom. Men her er også en annen tragedie – en det ikke snakkes om. Lillebroren til Siri, Syver, druknet i tjernet da de to var små. Siris oppgave var å passe på Syver. Hun mislyktes. Jenny har aldri klart å tilgi datteren.

Gjennom hele forfatterskapet sitt har Linn Ullmann konstruert mennesker i ferd med å rase sammen, men som så vidt klarer å balansere videre. Debutboka «Før du sovner» tok for seg en aparte familie. I årets roman er det familieproblematikk over hele linja: fra mødre og døtre til ektefeller. Siris ektemann Jon skal skrive siste bind i det som er blitt kalt «tiårets trilogi». Men ingen ord kommer til ham. I stedet drikker han rødvin og sender tekstmeldinger til ymse kvinner – alt i smug, på skriveløftet sitt – hvor han også sover, (den midlertidige løsningen har blitt permanent). Jon er skrevet tett opp til klisjeen om Den Store Kunstneren som lever og ånder for Verket, men Ullmann er nøye med å ikke dra det for langt. Datteren Alma er annerledesbarnet. Gud snakker til henne, hun har mareritt, og må ofte sove i voksensenga. Skiftet kommer etter Milles død, det er klipping av lærerens hår og «FUCK YOU, MAMMA!» Plutselig er Alma et «problembarn». Hva gikk galt? Svarene kommer snikende.

I «Det dyrebare» leker Ullmann seg med ulike fortellerstemmer og tidsaspekt; gjennom tilbakeblikk og barndomsminner skaper hun en intens og tett stemning. Historien rulles opp, fra sommeren Mille engasjeres av familien Dreyer-Brodal for å ta seg av døtrene Alma og Liv på sommerstedet Mailund, så Jon kan konsentrere seg om å skrive og Siri kan drive sine to restauranter. Mille blir observert fra ulike vinkler; Jon ser en fascinerende og vakker ung kvinne, Siri ser en irriterende, kvapsete barnekinne, datteren Alma ser et forbilde. Ullmann vikler fortellerstemmene inn i hverandre, vi glir ubemerket fra den ene personen til den andre. Alle får komme til orde, forfatteren selv er en observatør, en slags støtte. Sympatien skifter mens en leser; en lytter til og forstår alle parter etter hvert – Jennys alkoholisme, Siris usikkerhet, Jons frustrasjon – men forståelsen av Almas oppførsel kommer like plutselig som et uventet slag i trynet.

Ullmanns romaner kan leses som et forsøk på å forstå mønstrene i livene våre: hva som

har formet oss, hvorfor vi gjør som vi gjør. Ullmanns evne til å bruke det komiske for å fange det dypt tragiske gjør henne til en forfatter verdt å bruke tid på. En av bokas sørgeligste – men også morsomste – scener finner sted når Jon og Siri sender hverandre MMS-bilder fra hver sin seng. Det tunge og det lette går ofte hånd i hånd hos Ullmann; hun viser hvordan hemmeligheter og løgner bedriver en langsom slitasje på ekteskapet mellom Jon og Siri, på samme måte som mugg kan spise opp et hus: stille, illeluktende, ødeleggende. Når det først bikker over er det med verbale spark som får leseren til å snappe etter pusten: «Et liv uten deg, Jon. Jeg drømmer om det. De kalde, jævla hendene dine.»

Boka er tullet inn i et teppe av fortvilelse og frustrasjon, men også humor – den kyniske, mørke. Karakterene liksom snubler rundt, uten å ta seg for: «Av og til, i korte, skrekkslagne øyeblikk, fikk hun øye på seg selv: måten hun vadet rundt og gjorde seg til. Å ta affære. Stemmen som skingret. Det var som om hun hadde noe gammelt og harskt liggende på tunga som øyeblikkelig måtte fjernes selv om det var gjester til stede – for eksempel uttrykket nå må jeg ta affære, sagt på en innsmigrende teatralisk måte – og ut av munnen pirket hun et stort skinnende insekt.»

Eksemplet sier mye om Ullmann som forfatter: evnen til å først se en situasjon utenfra for så å beskrive den innenfra. Ullmann skriver med et nærmest psykologisk røntgenblikk for menneskelige relasjoner. Å lese bøkene hennes er som å skjermes bort: kun det beste er godt nok. Setningene er ofte florte, men like ofte bitende syrlige, fulle av komplekse følelser. Ordene hun velger overrumpler leseren, som når Alma observerer psykologen og politikvinnen der de sitter med «skjelvende rødvinsmunner og klamme skolemelmelkblikk.»

«Det dyrebare» er en kompleks roman, som viser hvor fort noe kan gå i oppløsning når man ikke passer på. Milles forsvinning. Syvers drukningsdød. Almas forvandling. Siri og Jons ekteskap. Det er noe nesten uforløst over romanen – alt det som forblir usagt, ugjort, for å unngå konfrontasjoner: Ta det seinere, la det ligge, det passer ikke nå. Å vegre seg – og å ta konsekvensene av det. Uansett hvor ubehagelig boka er å lese (det er den ofte), vil en være i Ullmanns univers. Kanskje er det fordi hun beskriver oss så altfor godt, enten vi er tenåringer, midt i livet eller på vei mot slutten.

«Tror du det er sånn, Jon, hvisket hun, du som er forfatter, at man skriver for å bli en annen, og er det å bli en annen det samme som å slippe seg selv, eller kan det også bety noe mer? Kan det også bety nødvendigheten av å tre ut av seg selv og inn i en annen, ta en annens plass, medføle, medleve, medpuste (...).»

For denne leser er det klart: Ullmann både medfølger og medlever, og har et stort, bankende hjerte for alle karakterene sine. Hun pirker borti det tarveligste, vondeste i oss, drar det opp og fram i lyset; trykker på smertepunktene våre med varsomme fingre. Nettopp derfor legger boka seg som en stein i magen. Der forblir den.

ellen.sofie.lauritzen@dagsavisen.no

ELLEN SOFIE LAURITZEN

punktene

LINN ULLMANN (45)

- Litteraturkritiker, journalist og forfatter, oversatt til mange språk.
- Debuterte med «Før du sovner» i 1998, til svært gode kritikker.
- Oppfølgeren «Når jeg er hos deg» fikk også god mottakelse.
- For «Nåde» fra 2002 fikk hun Den norske leserprisen. Den dramatiserte versjonen ble satt opp av Riksteatret i 2007. Film planlegges, i Danmark.
- «Et velsignet barn» fra 2005 ble Brageprismominert, kåret til beste oversatte roman av avisa The Independent, og nominert til en britisk og en irsk litteraturpris. Film planlegges, i USA.
- Fikk Amalie Skram-prisen for samlet forfatterskap i 2007, og Gullpenen for sin journalistiske virksomhet samme år.
- Datter av skuespiller og regissør Liv Ullmann og regissør Ingmar Bergman, gift med forfatter Niels Fredrik Dahl, to barn.
- Var i 2009 initiativtaker til og medstifter av kunstnersenteret Bergmangårdarna på Fårö, i sin fars dikterstuer.
- Besøker Litteraturhuset 7. desember.

«Boka er tullet inn i et teppe av fortvilelse og frustrasjon, men også humor – den kyniske, mørke.»

Linn Ullmann både medfølger og medlever, og har et stort, bankende hjerte for alle karakterene sine i «Det dyrebare».
FOTO: AGNETE BRUN, OKTOBER FORLAG

Miniøya-sjef Linn C. Lunder. FOTO: MINIØYA

Heier på Blårollinger

Trist at Blårollinger setter to gode formål opp mot hverandre, mener Miniøya-leder.

BERNT ERIK PEDERSEN

– Min første reaksjon var at jeg synes det er trist hvis Blårollinger forsvinner. Men jeg reagerer på kritikken som Blårollinger retter mot oss gjennom Dagsavisen, sier leder for barnefestivalen Miniøya, Linn Cathrine Lunder. Dagsavisen har denne uka skrevet om Blårollinger, som i et tiår har drevet med barnekonserter i Oslo, men som nå står i fare for å bli lagt ned, grunnet avslag på støtte fra Fond for utøvende kunstnere.

Etter at Dagsavisen skrev om saken, har byråd for kultur og næring Halstein Bjercke tatt initiativ for å sikre videre drift av de populære barnekonserterne.

ØKT STØTTE

Miniøya er en barnefestival med musikk, teater og performance, som ble arrangert for første gang i 2010, og finner sted i Tøyenparken. Det siste året har Miniøya fått påplussert støtten fra Oslo kommune i to omganger, og ved siste runde med tildelinger fikk Miniøya økt støtten til 450.000 kroner for 2012. Blårollinger-arrangør Andreas Gilhuus hevdet at det er feil prioritering å øke støtten til Miniøya, og at festivaler får stadig mer støtte på bekostning av helårsarrangører.

– Vi har fått en økning på 50.000 fra Oslo kommune for 2012, Blårollinger har ikke søkt om støtte fra kommunen. Jeg ser ikke hva disse tingene har med hverandre å gjøre, kommenter Lunder.

– Det er synd at gode tilbud for barn og unge settes opp mot hverandre på denne måten. Det er for få i utgangspunktet, og det bør være plass til flere. Miniøya heier på Blårollinger.

Lunder understreker at Miniøya ikke er et datterselskap av Øya-festivalen, men et aksjeselskap der Øya er hovedeier med 58 prosent av aksjene.

– Øya bidrar med viktig kompetanse, men økonomisk er Miniøya et selvstendig prosjekt. Årets festival går mot et positivt økonomisk resultat, men vi har ikke dekket opp fjorårets underskudd på 600.000, sier Lunder. Neste års Miniøya 2012 arrangeres 9. og 10. juni, og billetter legges fram for salg før jul.

SPONSORER

«Jeg er i motstander av sponsorer på barnearrangement. Jeg synes ikke barn skal bli eksponert for kommersielt press», uttalte Gilhuus til Dagsavisen, og påpekte at Miniøya har store kommersielle samarbeidspartnere. Blant Miniøyas sponsorer i 2011 var Ikea.

– Vi ønsker ikke at Miniøya skal være en arena der det utøves kommersielt press mot publikum, understreker Lunder.

– Det Ikea bidro med, var møbler til festivalområdet. Vi har andre sponsorer som vi ønsker skal være synlige på festivalområdet, som Amnesty, El-Retur, Grønt Punkt og Dyreparken i Kristiansand. Dyreparken bidro med innhold til festivalen og gjorde det mulig for barna å se Tante Sofie og politimester Bastian fra Kardemomme by, og møte Kaptein Sabeltann.

bernt.erik.pedersen@dagsavisen.no